

מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

פרשת בלק תשס"ח – דבר תורה של: פליס רוזנברג

אני מבקשת להקדיש את הפרשה לכל קורבן אלימות.

קודם כל עובדה הקשורה לפרשת "בלק":

כתובת בלעם בן בעור היא כתובת עתיקה שנכתבה בין השנים 760 ו-840 לפני הספירה, שנמצאה בתל דיר עלא. שיש המזהים אותו עם היישוב המקראי סוכות, צפונית-מזרחית למפגש נחל יבוק עם נהר הירדן.

הכתובת, שהתגלתה בשנת 1967, נמצאה במצב קשה ביותר והיה צריך לשחזרה מחדש. רובה של הכתובת כתובה בלשון שירית.

הכתובת שנכתבה בענף של לשון כנענית, מספרת על החוזה בלעם בן בעור, נבואותיו וקללותיו. יש בה קרבה לשונית לסיפור המקראי בספר במדבר (פרק כ"ב-כ"ד) ויש בה כדי לאשש את קיומו של הנביא המיתולוגי. הכתובת משמשת כמקור חשוב לחקר הבלשנות, המקרא והדתות.

סדרת "בלק" המכונה לפי תוכנה גם "פרשת בלעם" היא מן התמוהות בתורה מכמה וכמה בחינות. משה ובלעם מבטאים את שני הקצוות במעמדים של בני אדם והאנושות לפני השם, כאשר משה מסמל את שיא הדרגה העילאית הקשורה בטהרה ובענווה, ואילו בלעם הרשע מיצג את הצד הקשור בטומאה וברשעות. משה ובלעם ינקו מאותו מקור ויודעים את אותו דבר. משה היה תלוי באלוקים כפי שהיה גם בלעם תלוי בו. הרי הוא חוזר בפני שליחי בלק עוד ועוד שאינו יכול להגיד דבר אלא מה שהשם שם לו בפיו.

בפרשת "בלק" אנו מבחינים באין ספור מושגים, הגדרות ותמונות ששונות לחלוטין ממה שאנו למדנו ונלמד בהקשרים דומים בתורה.

בהתייחסות לתוכן פרשת "בלק" אפשר לדבר על בלעם בהקשר לביטוי "בלי עם", אפשר לפרש את משמעות שבעת המזבחים שבלעם ביקש לבנות, בעצם אפשר להתייחס בפרשה זו כמעט לכל מילה עם סיפור מיוחד ומעניין.

קהילת מבקשי דרך, ע"ר

ש"י עגנון 22 ירושלים 93589 קווי אוטובוס 22, 13, 4

טל: 02-6792501 פקס: 02-6786207

דואר אלקטרוני: kehillah@bezeqint.net

אתר אינטרנט: www.mevakshei.org

מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

אנו יודעים שבלעם גוי שהינו נביא של השם. הוא אינו שייך לעם ישראל שיצא עם משה ממצריים.

ברשותכם אעבור ואתמקד במניעה שקשור לחמור מסוג זכר או נקבה בתנ"ך. אנו פוגשים אין ספור חמורים רק כדי למנות כמה מהם אני מזכירה את אברהם בהקשר לעקדת יצחק. אברהם השאיר את החמור ושני נעריו למטה ועלה ביחד עם יצחק. תנו לציין שגם לבלעם היו שני נערים שליוו אותו.

בפרשת "כי תשא" פרק לד כתוב: ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור בניך תפדה ולא יראו פני ריקם.

בפרשת "שמות" פרק כב כתוב: כי-תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו עזוב תעזוב עמו.

עד ספר שמואל אנו רק מוצאים חמורים חוץ מאשר בפרשה "בלק". בספר שמואל אנו נפגשים בשאול שיצא לחפש את האתונות של אביו ולבסוף מוצא ממלכה.

אף חמור לא דיבר חוץ מהאתון של בלעם.

אני מבקשת להתמקד באחת הסצנות המעניינות ביותר במקרא – סיפור אתונו המדברת של בלעם.

האתון של בלעם היא חמור ממין נקבה. חמור הוא הקשר לחומר והיותו ממין נקבה מרמז על הצד הרגשי-אינטואיטיבי באישיותו של בלעם. בלעם במאבק עם האתון שלו שרואה מלאך עם חרב שלופה בקצה הדרך, ובלעם הקוסם הגדול, אינו רואה דבר. יש שחושבים שהאתון מסמל את האינסטינקטים הראשוניים הבסיסים ביותר של האדם, אותם הוא מאבד לעיתים מרוב ידע. הקוסם הגדול דיכא את הדבר הכי ראשוני שלו שממנו באופן פרדוכסלי אפשר לקלוט את הדבר הכי נשגב.

בלעם מכה את האתון, מדכא את המקום הזה, ואפשר ממש לראות את הדרמה, כיצד האתון פותחת את פיה ומדברת ובלעם בכלל לא חושב שזה כזה פלא בלתי רגיל. הוא כל כך שבוי בזעם שלו שבא לו להרוג אותה. היא אומרת "התעללת בי" ובאימרה זו יש לנו רמז נוסף ללשון

מאז 1962 קהילה ויצירה יהודית

פעילויות הקהילה מתקיימות בסיוע הסוכנות היהודית לארץ ישראל

העברית העשירה שלנו. האתון תחת ידיו של בלעם חסרת ישע כמו עולל כמו תינוק. לקוסם הדגול לבלעם אין בגרות רגשית-רוחנית-מינית. רק כשהאתון מדברת אליו כבת זוג, כאם, הוא מבין. איש הקסמים והלחשים שותק וכשסוף סוף מקשיב זוכה גם לראות.

הסיפור המתרחש בנפשו של בלעם או כפי שהרמב"ם טוען בחלומו מצביע על אפשרות התפתחות של כל אדם. מי שמקשיב יכול גם לראות. הרמב"ם אינו מוצא כל קושי בעניין זה, מאחר שמוכן לו שכל הפגישה בין בלעם ובין המלאך ונטיית האתון בדרך שלוש פעמים ופרי בלעם עד לפתיחה פיה הכל במראה הנבואה הוא. כמו מחזות וחזיונות רבים אחרים שהיו לנביאים ולאיש השם בתנ"ך. קשה להתווכח עם זה אבל אם כך למה לא כתוב שמדובר בחלום כפי שאנו גם מכירים את החלום של יעקב.

עם הקטע של האתון המדברת עולות שאלות נוספות וכמה מהן אבקש להציג פניכם בתקווה שנחשוב ביחד במבט רחב.

מה נוכל לעשות כדי להיאבק בעיוורון שמכה את כולנו כלפי מי שחסר ישע או כלפי חייה תלויה? האם אנו לא חייבים להקשיב עם אוזנינו אלא גם להרגיש את המצוקה של הזולת או של מי שאינו יכול לבטא את בעיותיו בצורה ברורה? מה עלינו לעשות יותר בכיוונים שונים כדי לא להיות אטומים ועיוורים רגשיים? מה נרצה לעשות בכיוון הזה, מאחר שאנו לא רואים כל דבר שרואה זולתנו או חייה תלויה בבן אדם או לאו, ואנו מרשים לעצמנו להחליט לפני שבדקנו אם יש אולי סיבה להתנהגות מסויימת שאנו לא מכירים?

בואו ונתחיל להקשיב לאתון שלנו!